

Postępowanie układowe – szansa dla firmy w trudnej sytuacji

1. Kiedy Twoja Firma jest zagrożona niewypłacalnością?

Twoja Firma jest zagrożona niewypłacalnością, kiedy sytuacja ekonomiczna, w której się znalazła, uzasadnia stwierdzenie, że w niedługim czasie może stać się niewypłacalna (art. 6 ust. 3 ustawy Prawo restrukturyzacyjne).

Przykład:

Twój Biznes ma dobrą kondycję finansową, realizuje liczne projekty, jednak wobec pandemii koronawirusa wiesz, że nie wykonasz w terminie prac i naliczone zostaną istotne kary umowne, na których pokrycie nie posiadasz wystarczających środków pieniężnych.

2. Kiedy Twoja Firma jest niewypłacalna?

Niewypłacalność rozumiana jest z prawnego punktu widzenia dwojako. Stan niewypłacalności może dotknąć Twoją Firmę, jeżeli utraci zdolność do wykonywania wymagalnych zobowiązań pieniężnych (art. 11 ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe). Przyjmuje się, że jest to utrata płynności, czyli brak możliwości dokonywania bieżących płatności. Nie jest istotne, czy są to płatności publicznoprawne, czy wobec kontrahentów. Ustawodawca wprost wskazuje, że jeżeli opóźnienie w wykonaniu zobowiązań pieniężnych przekracza trzy miesiące, to nie ma w istocie żadnych wątpliwości, że Twoja

Firma jest niewypłacalna (art. 11 ust. 1a ustawy Prawo upadłościowe).

Twoja Firma będzie także niewypłacalna, jeżeli działasz w formie spółki kapitałowej, spółdzielni albo spółki osobowej i w Firmie występuje stan przewagi pasywów nad aktywami utrzymujący się przez okres przekraczający dwadzieścia cztery miesiące (art. 11 ust. 2 ustawy Prawo upadłościowe).

3. Jak stan niewypłacalności wpływa na Twoją Firmę i na Twoją sytuację?

Pozostawanie Twojej Firmy w stanie niewypłacalności uzasadnia ogłoszenie wobec niej upadłości (art. 10 ustawy Prawo upadłościowe) albo przeprowadzenie w niej postępowania restrukturyzacyjnego (art. 6 ust. 1 ustawy Prawo restrukturyzacyjne).

Ważne jest, że o ogłoszenie upadłości Twojej Firmy możesz wnosić nie tylko Ty, ale także Twoi niezaspokojeni kontrahenci (art. 20 ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe).

Mogą oni alternatywnie złożyć wniosek o otwarcie postępowania sanacyjnego (art. 283 ust. 1 ustawy Prawo restrukturyzacyjne). W sytuacji niewypła-

calności Twojej Firmy kontrahenci mogą zatem zdecydować o jej dalszym losie.

Niezłożenie przez Ciebie w sytuacji niewypłacalności Twojej Firmy wniosku o ogłoszenie upadłości może mieć negatywne skutki także dla Ciebie osobiście. Możesz bowiem odpowiadać karnie za niezłożenie takich wniosków (art. 586 Kodeksu spółek handlowych, art. 267b ustawy Prawo spółdzielcze), jak również ponieść odpowiedzialność za zobowiązania Twojej Firmy (art. 299 § 1 Kodeksu spółek handlowych, art. 31 § 1 Kodeksu spółek handlowych, art. 21 ust. 3 ustawy Prawo upadłościowe).

4. Jak zapobiec upadłości Twojej Firmy w przypadku grożącej niewypłacalności? Czym jest postępowanie restrukturyzacyjne?

Podstawowym środkiem zaradczym w przypadku grożącej niewypłacalności jest restrukturyzacja. Postępowanie restrukturyzacyjne może być oczywiście prowadzone także wtedy, gdy Twoja Firma jest już niewypłacalna, jednak w realiach obrotu gospodarczego zwleknięcie z podjęciem decyzji o restrukturyzacji nie jest wskazane. Restrukturyzacja może zostać przeprowadzona również w formie pozasądowej, gdy wystarczającą jest renegocjacja umów, ugody z wierzycielami czy optymalizacja zatrudnienia w Twojej Firmie. Gdy jednak okoliczności wskazują, że środki te nie będą wystarczające, warto odwołać się do czterech

postępowań restrukturyzacyjnych przewidzianych przez Prawo restrukturyzacyjne (art. 2 ustawy Prawo restrukturyzacyjne). Nadrzędnym celem postępowania restrukturyzacyjnego jest uniknięcie ogłoszenia upadłości dzięki przeprowadzeniu restrukturyzacji poprzez zawarcie rodzaju ugody – układu z wierzycielami, a w przypadku postępowania sanacyjnego także przeprowadzenie działań sanacyjnych z zabezpieczeniem słusznych praw wierzycieli (art. 3 ust. 1 ustawy Prawo restrukturyzacyjne).

5. Czym jest postępowanie o zatwierdzenie układu?

Postępowanie o zatwierdzenie układu jest tym wśród postępowań restrukturyzacyjnych, które najmniej ingeruje w funkcjonowanie przedsiębiorstwa. Układ w tym przypadku opracowywany jest przez dłużnika jako forma specyficznej, wielostronnej ugody.

Nad przebiegiem postępowania po stronie dłużnika czuwa nadzorca układu – wybrana przez dłużnika osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego, z którą dłużnik zawiera umowę o sprawowanie nadzoru nad przebiegiem postępowania.

Zawarcie umowy z nadzorcą układu nie ogranicza dłużnika w zarządzie jego majątkiem. Nadzorca układu sporządza plan restrukturyzacyjny, przygotowuje wspólnie z dłużnikiem propozycje

układowe, sporządza spis wierzytelności oraz spis wierzytelności spornych, współpracuje z dłużnikiem w zakresie zbierania głosów.

Postępowanie to wyróżnia się tym, że dłużnik samodzielnie zbiera głosy wierzycieli nad układem. Do sądu składany jest dopiero wniosek o zatwierdzenie układu. Postępowanie o zatwierdzenie układu nie ma wpływu na prowadzone wobec dłużnika postępowania sądowe i egzekucyjne.

Postępowanie o zatwierdzenie układu może być prowadzone, jeżeli suma wierzytelności spornych uprawniających do głosowania nad układem nie przekracza 15%. Postępowanie może być wszczęte wyłącznie na wniosek dłużnika.

6. Czym jest przyspieszone postępowanie układowe?

Przyspieszone postępowanie układowe jest popularnym postępowaniem restrukturyzacyjnym. O jego atrakcyjności świadczą krótkie terminy instrukcyjne na dokonywanie poszczególnych czynności w toku postępowania. Postępowanie modelowo powinno zakończyć się w ciągu kilku miesięcy.

Wraz z otwarciem przyspieszonego postępowania układowego ustanawiany jest nadzorca sądowy, który wyraża zgodę na dokonywanie przez dłużnika czynności przekraczających zwykły zarząd. Czynnościami przekraczającymi zwykły zarząd są

m.in. zbycie i nabycie nieruchomości, zaciągnięcie istotnych kwotowo zobowiązań.

Czynności związane ze zwykłym, bieżącym, prowadzeniem działalności gospodarczej dłużnik dokonuje samodzielnie.

Nadzorca sądowy jest powoływany przez sąd, przy czym na wniosek dłużnika, do którego dołączono pisemną zgodę wierzyciela lub wierzycieli mających łącznie więcej niż 30% sumy wierzytelności, sąd powołuje do pełnienia tej funkcji osobę posiadającą licencję doradcy restrukturyzacyjnego wskazaną przez dłużnika. Nadzorca sądowy

zawiadamia wierzycieli o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego, sporządza plan restrukturyzacyjny, spis wierzytelności, spis wierzytelności spornych, ocenia propozycje układowe i doradza w zakresie ich treści, podejmuje działania w celu złożenia przez wierzycieli możliwie największej liczby ważnych głosów, a w sprawach sądowych wyraża zgodę na uznanie roszczenia, zrzeczenie się roszczenia, zawarcie ugody lub przyznanie okoliczności istotnych dla sprawy.

W przyspieszonym postępowaniu układowym dłużnik może pozywać i być pozywany, natomiast co do zasady postępowania egzekucyjne wszczęte przed otwarciem postępowania ulegają zawieszeniu, natomiast nowe postępowania o należności sprzed dnia otwarcia przyspieszonego postępowania

układowego nie mogą zostać wszczęte. Dopuszczalne jest bowiem prowadzenie przez wierzyciela egzekucji w ograniczonym zakresie – z przedmiotu zabezpieczenia (np. hipoteki czy zastawu).

Przyspieszone postępowanie układowe może być prowadzone, jeżeli suma wierzytelności spornych uprawniających do głosowania nad układem nie przekracza 15%. Postępowanie może być wszczęte wyłącznie na wniosek dłużnika.

7. Czym jest postępowanie układowe?

Postępowanie układowe jest bardziej sformalizowane niż przyspieszone postępowanie układowe.

Wraz z otwarciem postępowania układowego ustanawiany jest nadzorca sądowy, który wyraża zgodę na dokonywanie przez dłużnika czynności przekraczających zwykły zarząd. Czynnościami przekraczającymi zwykły zarząd są m.in. zbycie i nabycie nieruchomości, zaciągnięcie istotnych kwotowo zobowiązań.

Czynności związane ze zwykłym, bieżącym, prowadzeniem działalności gospodarczej dłużnik dokonuje samodzielnie.

Nadzorca sądowy jest powoływany przez sąd, przy czym na wniosek dłużnika, do którego dołączono pisemną zgodę wierzyciela lub wierzycieli mających łącznie więcej niż 30% sumy wierzytelności, sąd powołuje do pełnienia tej funkcji osobę posiadającą licencję doradcy restrukturyzacyjnego wskazaną przez dłużnika.

Nadzorca sądowy zawiadamia wierzycieli o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego, sporządza plan restrukturyzacyjny, spis wierzytelności, spis

inwentarza, ocenia propozycje układowe i doradza w zakresie ich treści, podejmuje działania w celu złożenia przez wierzycieli możliwie największej liczby ważnych głosów, a w sprawach sądowych wstępuje z mocy prawa do postępowań sądowych dotyczących masy układowej na prawa interwenta ubocznego, wyraża zgodę na uznanie roszczenia, zrzeczenie się roszczenia, zawarcie ugody lub przyznanie okoliczności istotnych dla sprawy.

Postępowania egzekucyjne wszczęte przed otwarciem postępowania ulegają zawieszeniu, natomiast nowe postępowania o należności sprzed dnia otwarcia przyspieszonego postępowania układowego nie mogą zostać wszczęte. Dopuszczalne jest bowiem prowadzenie przez wierzyciela egzekucji w ograniczonym zakresie – z przedmiotu zabezpieczenia (np. hipoteki, czy zastawu).

Postępowanie układowe może być prowadzone, jeżeli suma wierzytelności spornych uprawniających do głosowania nad układem przekracza 15%. Postępowanie może być wszczęte wyłącznie na wniosek dłużnika.

8. Czym jest postępowanie sanacyjne?

Postępowanie sanacyjne jest także jednym z najczęściej prowadzonych. Charakteryzuje się najgłębszą restrukturyzacją przedsiębiorstwa. Z reguły trwa nie krócej niż 12 miesięcy.

W postępowaniu sanacyjnym sąd ustanawia zarządcę. Na wniosek dłużnika, do którego dołączono pisemną zgodę wierzyciela lub wierzycieli mających łącznie więcej niż 30% sumy wierzytelności sąd powołuje do pełnienia tej funkcji osobę posiadającą licencję doradcy restrukturyzacyjnego wskazaną przez dłużnika.

Dłużnik może zostać pozbawiony prawa do wykonywania zarządu nad przedsiębiorstwem, z reguły jednak pozostawia mu się prawo do wykonywania zarządu nad całością lub częścią przedsiębiorstwa, ale tylko w zakresie nieprzekraczającym zwykłego zarządu. Czynności przekraczające ten zakres podejmowane są przez zarządcę (m.in. zbycie i nabycie nieruchomości, zaciąganie istotnych kwotowo zobowiązań). Zarządca niezwłocznie po ustanowieniu obejmuje zarząd masą sanacyjną

(majątkiem dłużnika), zarządza nią, sporządza spis inwentarza wraz z oszacowaniem oraz sporządza i realizuje plan restrukturyzacyjny.

Otwarcie postępowania sanacyjnego nie wyłącza możliwości wszczęcia przez wierzyciela postępowań sądowych, które co do zasady mogą być wszczęte i prowadzone wyłącznie przez zarządcę albo przeciwko niemu. Postępowania te zarządca prowadzi w imieniu własnym na rzecz dłużnika. Postępowanie egzekucyjne skierowane do majątku dłużnika wszczęte przed dniem otwarcia postępowania sanacyjnego ulega zawieszeniu z mocy prawa z dniem otwarcia postępowania.

Po ogłoszeniu otwarcia postępowania niedopuszczalne jest co do zasady skierowanie egzekucji do majątku dłużnika.

Postępowanie sanacyjne może być prowadzone niezależnie od wysokości sumy wierzytelności spornych. Postępowanie może zostać wszczęte na wniosek dłużnika albo wierzyciela osobistego.

9. Jaki rodzaj postępowania restrukturyzacyjnego jest najlepszy?

Nie jest możliwe określenie z góry uniwersalnego, optymalnego dla wszystkich podmiotów, postępowania restrukturyzacyjnego. Najdalej ingerującym w bieżące działanie podmiotu postępowaniem restrukturyzacyjnym jest postępowanie sanacyjne w którym dłużnikowi można pozostawić zwykły zarząd majątkiem, zaś najmniej oddziałującym na bieżące działanie firmy postępowanie o zatwier-

dzenie układu. Różny jest także zakres zastosowania danego postępowania restrukturyzacyjnego na sferę postępowań sądowych i egzekucyjnych. Przy wyborze adekwatnego do sytuacji firmy postępowania restrukturyzacyjnego wskazana jest uprzednie skonsultowanie się z osobą posiadającą licencję doradcy restrukturyzacyjnego.

10. Czy mam możliwość wskazania osoby prowadzącej postępowanie?

Tak. W postępowaniu o zatwierdzenie układu to dłużnik wybiera osobę posiadającą licencję doradcy restrukturyzacyjnego – nadzorcę układu, z którą zawiera umowę o sprawowanie nadzoru nad przebiegiem postępowania. W przypadku pozostałych postępowań dłużnik wnoszący o otwarcie przyspieszonego postępowania układowego, postępowania układowego albo postępowania sanacyjnego może wskazać nadzorcę sądowego w postępowaniach układowych albo zarządcę w postępowaniu sanacyjnym. Nadzorca sądowy albo zarządca jest bowiem powoływany przez sąd, ale w przypadku złożenia wniosku dłużnika, do którego dołączono pisemną zgodę wierzyciela

lub wierzycieli mających łącznie więcej niż 30% sumy wierzytelności, sąd powołuje do pełnienia tej funkcji osobę posiadającą licencję doradcy restrukturyzacyjnego wskazaną przez dłużnika.

Kancelarię tworzy także zespół osób posiadających licencję doradcy restrukturyzacyjnego, które nie tylko mogą udzielić Państwu Firmie pomocy na etapie opracowania wniosków restrukturyzacyjnych, planów restrukturyzacyjnych oraz innych niezbędnych dokumentów, ale są także uprawnione do występowania w postępowaniach dotyczących Państwa Biznesu w charakterze nadzorców układu, nadzorców sądowych lub zarządców.

11. Jakie korzyści płyną z zawarcia układu?

Układ jako sposób redukcji zobowiązań, rozłożenia ich na raty w celu podtrzymania funkcjonowania firmy oraz jej powrotu na ścieżkę konkurencyjności

Układ jest w istocie specyficznym rodzajem ugody, zawartej ze wszystkimi wierzycielami, względem których Państwa Firma posiadała zobowiązania pieniężne przed dniem otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego.

Dokument ten obejmuje w szczególności wierzytelności osobiste powstałe przed dniem otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego.

Propozycje układowe są formułowane przez Państwa Firmę w oparciu o dostępne Państwa dane finansowe, prognozy rynkowe, a także wynik wstępnych rozmów z wierzycielami. Dlatego dokumenty te opracowuje osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego. Propozycje układowe dostosowywane są indywidualnie do potrzeb Państwa Firmy, z pogodzeniem interesów wierzycieli.

Możliwe jest zawarcie układu ze wszystkimi bądź z częścią wierzycieli. Układ częściowy może być zawarty, gdy propozycje układowe dotyczą jedynie niektórych zobowiązań, których restrukturyzacja ma zasadniczy wpływ na dalsze funkcjonowanie Państwa Firmy. Przede wszystkim, ale nie wyłącznie, mogą to być zobowiązania z tytułu kredytów, pożyczek, umów o zasadniczym znaczeniu dla funkcjonowania przedsiębiorstwa dłużnika

(za które uznaje się m.in. umowy dostawy najważniejszych materiałów, czy też umowy leasingu majątku niezbędnego dla prowadzonej działalności), umowy zabezpieczone rzeczowo, w szczególności hipoteką, czy też zastawem, a także największe pod względem sumy, na jaką są zawarte.

W ramach tych propozycji możliwe odroczenie zapłaty, rozłożenie spłaty na raty, redukcja zadłużenia, zamiana wierzytelności na udziały lub akcje czy zmiana, zamiana lub uchylenie prawa zabezpieczającego określoną wierzytelność.

Przed wszystkim propozycje układowe mogą obejmować jeden lub więcej sposobów restrukturyzacji zobowiązań. Możliwa jest np. propozycja umorzenia odsetek, umorzenia części należności głównej z jednoczesnym rozłożeniem spłaty na raty.

Racjonalnie opracowany układ pozwala znaleźć konsensus pomiędzy podmiotem zadłużonym i jego wierzycielami w taki sposób, że podmiot ten prowadzi działalność, możliwy jest jego dalszy rozwój i przywrócenie zdolności konkurencyjnej, a jego wierzyciele są zaspokojeni w wyższym stopniu i w mniej sformalizowany sposób niż w przypadku ogłoszenia upadłości.

12. Co się stanie, jeżeli postępowanie restrukturyzacyjne nie zakończy się przyjęciem układu?

W przypadku braku przyjęcia przez wierzycieli układu albo umorzenia postępowania w szczególności dłużnik albo wierzyciel osobisty mogą złożyć uproszczony wniosek o ogłoszenie upadłości w terminie przewidzianym do złożenia zażalenia na postanowienie o umorzeniu postępowania restrukturyzacyjnego albo postanowienie o odmowie zatwierdzenia układu.

Uproszczony wniosek o ogłoszenie upadłości powinien spełniać jedynie wymogi formalne pisma procesowego oraz zawierać żądanie ogłoszenia upadłości. Wniosek ten, zwłaszcza w sytuacji dłużnika, nie wymaga załączania szeregu dokumentów – w szczególności bilansu, jak w przypadku zwykłego wniosku o ogłoszenie upadłości.